

Beslutsfattare: rektor
Dokumenttyp: riktlinje
Giltighetstid: tillsvidare från beslutsdatum

Riktlinjer för inrättade, omprövning och avveckling av forskningsämnen vid Luleå tekniska universitet

1. INLEDNING

Riktlinjerna inkluderar definition av forskningsämne, kriterier för inrättade och avveckling av forskningsämnen samt anvisningar för ansökan om inrättade/omprövning/avveckling av forskningsämnen och handläggningsrutin.

2. FORSKNINGSSÄMNE

Forskningsämnen vid Luleå tekniska universitet är tillika forskarutbildningsämnen. Universitetets forskare och lärare är i normalfallet anställda inom ett forskningsämne¹.

Ett forskningsämne leds av en ämnesföreträdare utsedd av rektor².

Ett forskningsämnes inriktning definieras av ämnesbeskrivning som beslutas av rektor på förslag av fakultetsnämnd.

3. KRITERIER FÖR INRÄTTADE AV FORSKNINGSSÄMNE

Kriterier för inrättande av forskningsämnen:

- Forskningsämnen ska bidra till universitetets strategi och profil
- Forskningsämnen ska ha handledarkompetens och handledarkapacitet
- Planerad finansiering ska finnas för en femårsperiod
- Forskningsämnen ska ha existerande och potentiella samverkanspartners
- Forskningsämnen ska ha anknytning till utbildning på grundnivå och/eller avancerad nivå

3. KRITERIER FÖR OMRÖVNING AV INRÄTTAT FORSKNINGSSÄMNE

Omprövning av forskningsämnen sker i normalfallet inför rekrytering av ny ämnesföreträdare och är då obligatoriskt. Omprövning ska därutöver ske vid önskemål om ändrad inriktning, som inte inryms inom befintlig ämnesbeskrivning eller ämneskod, samt vid begäran om sammanslagning av befintliga forskningsämnen.

Vid omprövning gäller samma kriterier som vid inrättade av nytt forskningsämne (se avsnitt 3). Då forskningsämnen har en funktion som kompetensbärare för universitetets möjlighet att bedriva utbildningar ska detta särskilt beaktas vid omprövning av ämnesinriktning.

¹ Alternativ organisatorisk tillhörighet för läraranställningar är utbildningsämne, LTU-3608-2019.

² Ämnesföreträdarens övergripande uppgifter är reglerade i Rektors besluts- och delegationsordning för Luleå tekniska universitet.

5. KRITERIER FÖR AVECKLING AV FORSKNINGSSÄMNE

Ett eller flera av nedan kriterier *kan* föranleda avveckling:

- Forskningsämnet når inte uppsatta mål för verksamheten (definierade i universitetens modell för utvärdering av forskningsämnen³)
- Forskning i ämnet är inte prioriterat från lärosätetsperspektiv
- Forskarutbildning i ämnet är inte prioriterat från lärosätetsperspektiv
- Ambitioner och/eller förutsättningar att bedriva forskarutbildning saknas
- Det finns behov att förnya verksamheten eller beskrivningen av verksamheten som innebär reviderad ämnesbenämning
- Verksamheten kan stärkas genom sammanslagning med annat forskningsämne

³ Modell för utvärdering av forskningsämnen, LTU-4769-2019.

6. ANVISNINGAR FÖR ANSÖKAN OM ATT FÅ INRÄTTA FORSKNINGSÄMNE alternativt OMRÖVA BEFINTLIGT FORSKNINGSÄMNE

Begäran om inrättade eller omprövning av befintligt forskningsämne kan komma direkt från ansvarig prefekt, alternativt kan fakultetsnämnd eller rektor uppdra till prefekt att inkomma med underlag för inrättade eller omprövning av forskningsämne.

Berörd fakultetsnämnd behandlar ansökan och har att föreslå rektor inrättade, omprövning eller avveckling av forskningsämne baserat på prefektens ansökan.

6.1 Mall för ansökan om inrättade alt omprövning av forskningsämne

Motivering till begäran om inrättade alt. omprövning

Vid omprövning, vad föranleder behov av omprövning?

Forskningsämnets benämning

Ange svenskt samt engelskt namn.

Vid omprövning ska eventuell revidering av ämnets benämning motiveras. Om ändrad svensk benämning begärs innebär detta formellt en begäran om att nuvarande forskningsämne avvecklas och ersätt av nytt forskningsämne.

Ämnesområde

- Ange förslag till ämnesbeskrivning.
Svensk samt engelsk lydelse ska föreslås.

Ämnesbeskrivningen ska börja med forskningsämnets namn och vara kort och koncis (max 70 ord).

Vid omprövning ska eventuell revidering av ämnesbeskrivningen motiveras, med ett förtydligade av om revideringen innebär förändrad inriktning och/eller är av språklig natur (en precisering). Vid begäran om reviderad ämnesbeskrivning anges både tidigare fastställd ämnesbeskrivning samt förslag på ny lydelse.

- Ange förslag på ämneskod från Standard för svensk indelning av forskningsämnerna (SCB-kod), se: <https://www.scb.se/contentassets/10054f2ef27c437884e8cde0d38b9cc4/standard-for-svensk-indelning--av-forskningsamnen-2011-uppdaterad-aug-2016.pdf>
- Ange vilka närliggande ämnen som finns inrättade vid LTU, avgränsning mellan föreslaget ämne och närliggande ämne/-n samt tänkt samverkan med detta/dessa.
- Ange om närliggande/motsvarande ämne finns inrättat på annat lärosäte nationellt/internationellt. Beskriv hur ämnet förhåller sig till dessa.
- Ange existerande och potentiella nationella/internationella samarbetspartners.

Strategisk betydelse

- Ange hur ämnet bidrar till universitets strategi och vision.
- Ange ämnets betydelse ur regional-, nationell- och internationell perspektiv.
- Ange tänkt attraktionskraft gentemot såväl presumtiva studenter, doktorander och seniorforskare som arbetsgivare och anslagsgivare.

Handledarkompetens och -kapacitet

- Ange (enl tabell nedan) befintlig handledarkompetens som är tänkt att verka i föreslaget forskningsämne.

Handledare (namn)	Ämne (nuvarande)	Anställningsform (tillsv/gäst/adjungerad/ visstid)	Befattning/titel (prof/doc/lektor/bitr lektor/fo ass/post dr)	Befattningens omfattning (%)
x				
y				

- Ange tänkt plan för rekrytering, avgång (t ex pensionering) av handledare

Ekonomiska resurser

- Ange plan för finansiering (intern och extern) för uppbyggnad och genomförande av utbildning på forskarnivå samt forskning under en femårsperiod.

Progression mellan grund-, avancerad nivå och forskarnivå

Utbildning på forskarnivå skall väsentligen bygga på de kunskaper som studenterna får inom utbildning på grundnivå och avancerad nivå eller motsvarande kunskaper. Utbildning på forskarnivå skall, utöver vad som gäller för utbildning på grundnivå och avancerad nivå, utveckla de kunskaper och färdigheter som behövs för att självständigt kunna bedriva forskning (HL 1 kap, 9§)

- Ange vilket/-a eventuella utbildningar/huvudområde som finns/planeras på grund- och/eller avancerad nivå med anknytning till föreslaget forskningsämne.

Om ämnets inriktning föreslås revideras i samband med omprövning ska det tydliggöras om detta påverkar universitetets möjlighet att erbjuda utbildningar eller inriktningar inom utbildningar etc.

- Ange vilket/-a LTU ämnen som ska vara knytas till forskningsämnet (om relevant).
Lista över kurspaketering i LTU ämnen och koppling mellan LTU ämnen och forskningsämnen finns i universitetets utbildningsdatabas. Notera att bara ett forskningsämne kan kopplas till vardera LTU ämne.
- Ange hur progression är tänkt att uppnås, i förekommande fall, mellan avancerad nivå och forskarnivå.

Utbildnings- och forskningsmiljö

- Ange på vilket sätt utbildning och forskning inom ämnet kvalitetssäkras vad gäller doktorandens och handledarens fysiska och psykosociala utbildnings- och arbetsmiljö.
- Ange nuvarande och framtida behov av lokaler och utrustning för att bedriva utbildning och forskning i ämnet.

7. ANVISNINGAR FÖR ANSÖKAN OM ATT AVVECKLA BEFINTLIGT FORSKNINGSSÄMNE

Begäran om avveckling av befintligt forskningsämne kan komma direkt från ansvarig prefekt, alternativt kan fakultetsnämnd eller rektor uppdra till prefekt att inkomma med risk- och konsekvensanalys för avveckling av befintligt forskningsämne.

Berörd fakultetsnämnd behandlar ansökning om avveckling/avvecklingsförslag och har att föreslå rektor avveckling alt. avslag på begäran om avveckling.

7.1 Mall för begäran om avveckling av befintligt forskningsämne

Motivering

Begäran om avveckling av forskningsämne *ska* motiveras från ett eller flera kriterier för avveckling:

- Forskningsämnet når inte uppsatta mål för verksamheten (definierade i universitetens modell för utvärdering av forskningsämnena)
- Forskning i ämnet är inte prioriterat från lärosätetsperspektiv
- Forskarutbildning i ämnet är inte prioriterat från lärosätetsperspektiv
- Ambitioner och/eller förutsättningar att bedriva forskarutbildning saknas
- Det finns behov att förnya verksamheten eller beskrivningen av verksamheten som innebär reviderad ämnesbenämning*
- Verksamheten kan stärkas genom sammanslagning med annat forskningsämne*

) Om begäran om avveckling av forskningsämne är kopplat till förslag på samslagning av två ämnen till ett nytt forskningsämne eller ombenämning av befintligt forskningsämne (namnbyte) rör det sig om en **omprövning och rutin och underlag för omprövning av ämne följs (se avsnitt 6).*

Avvecklingsplan

Begäran om avveckling ska inkludera en avvecklingsplan med risk- och konsekvensanalys som tydliggör:

- (a) Plan för verksamheten som bedrivs inom forskningsämnet efter ämnets avveckling
- (b) Förslag på tidpunkt för genomförande
- (c) Plan för medarbetare efter ämnets avveckling
- (d) Forskarstuderandes rättigheter och hur den fortsatta utbildningen säkerställs
- (e) Förslag på eventuell konsekvensrevidering av koppling mellan LTU ämne(n) och forskningsämnena

Ytterligare information om riskbedömningar finns på: <https://www.ltu.se/internt/Mitt-arbete/Chef/Arbetsmiljo/Riskanalyser/Forandring-av-verksamhet>

8. HANDLÄGGNINGSRUTIN VID ANSÖKAN OM INRÄTTADE, OMRÖVNING ELLER AVVECKLING AV FORSKNINGSSÄMNE

Rektor beslutar om inrättade, omprövning och avveckling av forskningsämnen på förslag av fakultetsnämnd.

8.1 Prefekten ansöker om inrättande, omprövning eller avveckling av forskningsämne

- Ansökan utformas i enlighet med:
 - Mall för ansökan om inrättade alt. omprövning av forskningsämne *eller*
 - Mall för begäran om avveckling av befintligt forskningsämne
- Ansökan diarieförs på institutionen
- Ansökan ställs till rektor och skickas till berörd fakultetsnämnd (*via Platina*)

Begäran om inrättade av nytt forskningsämne kan komma direkt från prefekt, alternativt kan fakultetsnämnden bjuda in prefekt/-er att föreslå forskningsämne för förstärkning av universitetets strategi och profil.

Om befintligt forskningsämne omprövas med begäran om ny svensk benämning innebär detta en begäran om avveckling av befintligt forskningsämnen och begäran om inrättade av nytt forskningsämne i dess ställe. I detta fall ska ärendet behandlas på lokal samt central samverkan inför rektorsbeslut.

Begäran om avveckling av befintligt forskningsämne kan komma direkt från ansvarig prefekt, alternativt kan fakultetsnämnden uppdra till prefekt att inkomma med risk- och konsekvensanalys för avveckling av befintligt forskningsämne. Avvecklingsförslag ska alltid behandlas på lokal och central samverkan inför rektorsbeslut.

8.2 Fakultetsnämnden prövar ansökan

Fakultetsnämnden prövar ansökan utifrån fastställda kriterier och befintliga ekonomiska resurser. Prövningen sker ur ett helhetsperspektiv där uppföljning/utvärdering av befintliga forskningsämnen ingår som en del i nämndens bedömning. Beslut om inrättande av nytt ämne kan få som konsekvens att annat befintligt forskningsämne avvecklas.

Ämnesbeskrivning och val av SCB-kod prövas av nämnden inför förslag till rektor. Vid omprövning av befintligt forskningsämne kan bibliometrisk analys nyttjas som stöd för bedömning av lämplig SCB-kod.

8.3 Fakultetsnämnden föreslår rektor ställningstagande

Fakultetsnämnden beslutar att föreslå rektor något av alternativen nedan.

8.3.1 Beslut vid ansökan om inrättade av nytt forskningsämne

- Fakultetsnämnden föreslår rektor att inrätta forskningsämne med uppdrag till berörd institution att bedriva forskning och forskarutbildning i ämne definierat av ämnesbeskrivning, samt föreslå rektor att:
 - uppdra till prefekt att rekrytera professor tillika ämnesföreträdare,
 - ekonomiska resurser för ämnet ska fördelas till institutionen enligt internt resursfördelningssystem,
 - uppdra till prefekt att till ordförande fakultetsnämnd lämna förslag på allmän studieplan för det nya forskarutbildningsämnet.

Alt.

- Fakultetsnämnden föreslår rektor att avslå ansökan från prefekten.

8.3.2 Beslut vid ansökan om omprövning av befintligt forskningsämne

- Fakultetsnämnden föreslår rektor att institutionen får fortsatt uppdrag att bedriva forskning och forskarutbildning i ämnet med befintlig eller reviderad ämnesbeskrivning och befintlig eller reviderad SCB-kod, samt föreslår rektor att:
 - uppdra till prefekt att rekrytera professor tillika ämnesföreträdare,
 - ekonomiska resurser för ämnet fortsatt ska fördelas till institutionen enligt internt resursfördelningssystem,
 - påminna prefekt att en översyn av ämnets allmänna studieplan är lämplig efter tillträde av ny ämnesföreträdare.

Alt.

- Fakultetsnämnden föreslår rektor att forskningsämnet avvecklas

Vid förslag om avveckling ska en avvecklingsplan med riskanalys inkluderas i underlaget till rektorsbeslut. Prefekt vid berörd institution uppdras att ta fram avvecklingsplanen som bl.a. ska tydliggöra (a) plan för medarbetare efter ämnets avveckling (b) forskarstuderandes rättigheter, (c) förslag på eventuell konsekvensrevidering av koppling mellan LTU ämne(n) och forskningsämnen (se avsnitt 7).

Ärendet ska efter fakultetsnämnden har fattat beslut behandlas på central samverkan inför rektorsbeslut. Lokala skyddsombudet/-en för ämnet/avdelningen ska beredas möjlighet att skriftligen lämna sin syn på föreslagna förändringen inför den centrala samverkan.

8.3.3 Beslut vid ansökan om avveckling av befintligt forskningsämne

- Fakultetsnämnden föreslår rektor avveckling.
Alt.
- Fakultetsnämnden föreslår rektor att avslå begäran om avveckling.

8.4 Rektor beslutar om inrättade, omprövning och avveckling

Rektor beslutar om inrättade av forskningsämne, fortsatt uppdrag att bedriva forskning och forskarutbildning inom befintligt forskningsämne (med eller utan reviderad ämnesbeskrivning/SCB-kod) alt. avslag på begäran att inrätta forskningsämne eller beslut om avveckling av befintligt forskningsämne.

Vid beslut om reviderad ämnesbeskrivning för befintligt forskningsämne görs direkt en konsekvensrevidering av ämnets allmänna studieplan med ikraftträdelse från datum för rektorsbeslut.